

"Cuntesdes de paroles - Storie di parole"

Liber nuef de Nicola Dal Falco y Marco Forni

Publicazions - Coche conta un di doi autores Marco Forni, cuntatà dala USC, „ie l'idea de rujené - de cunté stories - de paroles unida al scritëur Nicola Dal Falco do la prezentazion a Firènz, cun l'Accademia della Crusca, dl Dizioner ladin de Gherdeina – talian. El me à damandà de ti fé avèi n valguna paroles per ladin y cun chèles al pona purv à scri zeche aldò de si senti, descedan ora la emuzions y la fantajia.

On nsci scumencià a scri, scutan su l rundeni de chësta paroles, les cuncian ite te nosta esperienzes de vita. El à scumencià a me mandé si tesç y sun chëi éi pona scrit na sort de contrast de coche ie sènte y vive chësta paroles. L ie stat n ji a cri l senificat dla paroles tres l'emuzion y têtes ora di dizioneres scuménceles a se descedé ora, a viver te nèus y ntëur nèus ite.“ Nscila Marco Forni, che conta inant che „la paroles da uni di ie for da garat canche les adurvon, y pona canche les à fat l fat y sie se n ieles. A di bel la unità résteles for te nèus y ti dizioneres. Chëi che les adrova, per l solit, ne sta nia ilò a les studiè do. Les vën pronunziades spontaneamënter. Ne scutan nia su l sonn de chëla paroles o l liam che n valguna de chëstes possa avèi cun nosta vita.

Sce n dij: N sas possa vester grant y lonch, ne suzédal nia trupen.

Nicola Dal Falco.

Ma sce un dij: Saslonch, lieia duc chësta parola riesc a nosc crëp. El ie l patron de cësa te Gherdeina. Nteressant iel che l sas resta lonch sibe tl tudësch: Langkofel che tl talian: Sassolungo.“

La fascinazion dla cunlaurazion

Inant dij Marco Forni: „La pruposta dl scritëur y poeta Nicola Dal Falco de ji deberieda tres troies sterdui de paroles me à faszina y trat pea. On scumencià belau per juech. Ti é mandà la primes trëi: chiet, rujené, nëif. El à scumencià a les scuté su tla verscion audio de nosc Dizioner gherdeina-talian online (<http://forniita.ladinternet.it/>).

L me à fat avèi si prima trëi cuntesdes curtes. Si tesç à scumencià a descedé ora te mé sensazions che ne me èsse nia aspità o povester mé n pert. De n cër' viers sentivi l bujën de ti ji do a na sort de fil naratif, ma dl auter me lasciovi nce tré dal sonn dla parola dita y che rundenesc te nèus.“

La paroles crisses ora

Forni conta che „l cumpani de pëna me à lascià cri ora la paroles. L n èssa pudù vester scialdi deplù; ma l n ie unit a se l dé 33 + 33. Chëstes se conta y viv te mé. La cerduda de paroles ie: chiet, rujené, nëif, tēp, dant, do, ntant, brum, lēn, bosch, nchersciadum, pēcalēn, muferl, surēdl, filadrēssa, luna, julē, speranza, muri, nibla, prēscia, viera, semie, pecunia, sēira, ncēsa, scuté, ciēl, roda, cialē, viertla, cialfa, legrēza.“ Ti on cialà a chësta paroles cun n fé curiēus, datrai nmaruā, vel' iede ons nce fat mpue' damat limpea. Les on tēutes su sciche na meja de puscibleites liedes a ntraunides nmaginedes o suzedudes, belau n resposta ala dumandes: Co sōnēla pa?, Ce sort de senti se zidla pa dainora?, Cie me lecōrdēla pa?“

Ala fin auza Forni ora che „uni storia curta ie na sort de prima plata, belau per si cont. L letëur possa perchël nce platern y se cri

Marco Forni.

ora na parola che ti va a urēdla te chël mumēt, scumencé a liejer y se la fé sia. Canche un liej n liber cōncel for ite zeche de sie. N pudēss belau di che n pert l scrijel da nuef.“

Nicola Dal Falco

Marco Forni nes conta de si cumpani y coautor Nicola Dal Falco: „L ie nasciù a Roma y viv a Lucca. Dal 1982 al 2000 al scrit de viages dander l'Europa dl est y l Sahara. Dai ani Nuvanta à scumencià a publiché stories y poejes. Dal 2012 inant, deberieda cun la antropologa y germanista Ulrike Kindl, se à dat ju cun la lijëndes y i mic ladins dla Dolomites. L ie unit ora trëi publicazions dates ora dal Istitut Ladin Micurà de Rù y da Palombi Editore.“

Dal Falco: la paroles y si aura uriginela

„L ciuldì dla curespundēza che é partì cun Marco Forni per n valgun mēsc alalongia ie l ncant per chisc libri che zapa ora da si dimenscion da uni di.“ Nscila dij l coautor Dal Falco. Dal Falco: „La paroles, si senificac, la ravises y la manieres de di ie sambēn laite, ma nia nciadinēdes y stlutes te sé nstēsses. Ti sēnte gra al cumpani

gherdēina per chësta jites dander listes de paroles, per abiné la tenscion dander forma, senificat y sonn.

I pustoms da chèles che la paroles depēnd fova tl scumenciāmēt imagins. La plates che on parti deberieda a luesc se lascia ji, lecorda y ne cēla nia de spieghē massa a puntin. Le son de chēla che la paroles, propi ajache les nasc da chël che udon: da imagins, senieures dla esperienza umana, cunservea vel' da zeche de si aura uriginela.“ dij Nicola Dal Falco, che njonta na reflescion: „Dijonseti mé magia; vëira iel che deguna parola, nchin a ruvé pra n averb, n articul y na preposizion, ne dassēsēn pronunzié mé nsci ala bona via. Ne savon nia coche pudēss la tò su y cie che la fossa bona de descedé ora te chëi che scota su.“

Prezentazion a Bulsan

I doi autores nvieia de cuer nce tres la USC ala prezentazion de chësc liber: n mierculdi ai 25 de mei dala sies da sēira tla Sala de reprejentanza dl Chemun de Bulsan, tla streda Gumer 7. Dander na parola y l'autra sunerà l diretëur

dla Scuola de Mujiga de Gherdeina Vinzenz Senoner.

David Lardschneider

La prima plata dl liber „Cuntesdes de paroles - Storie di parole“ de Nicola Dal Falco y Marco Forni vën dat ora dal Istitut Ladin Micurà de Rù. Grafica y mpaginazion: Paolo Anvidalfare. La postfazion ie dl diretëur dla zaites Alto Adige y Trentino. La prezentazion ie n mierculdi ai 25 de mei a Bulsan.

